

ГАРБАР Дмитро

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

<https://orcid.org/0009-0007-2632-3827>

dimagarbar27@gmail.com

ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОГРАМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті представлено наукове обґрунтування програми формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі фахової підготовки. Актуальність дослідження зумовлена зростаючою потребою у підготовці педагогічних кадрів, здатних ефективно впроваджувати здоров'язбережувальні технології у навчальний процес, формувати культуру здорового способу життя серед учнівської молоді та сприяти покращенню їхньої фізичної активності. Мета дослідження – наукове обґрунтування програми формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі фахової підготовки, що базується на сучасних методологічних підходах, сприяє підвищенню ефективності професійної підготовки та формуванню стійкої мотивації до здорового способу життя у педагогічній діяльності. Методи дослідження: теоретичний аналіз науково-методичної, практичної літератури, нормативних документів; педагогічні спостереження, педагогічний експеримент; соціологічні методи дослідження; методи математичного аналізу. У дослідженні взяли участь 38 студентів, які навчаються на бакалаврському рівні за спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура) Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Запропонована програма базується на комплексному підході, що включає інтеграцію теоретичних знань, практичних навичок та мотиваційних чинників. Вона передбачає вирішення низки завдань: підвищення рівня фізичної підготовленості студентів, формування психоемоційної стійкості, розвиток навичок саморегуляції, підтримки емоційного балансу, соціальної інтеграції та професійної комунікації. Програма реалізується у три основні етапи: підготовчий, основний та контрольньо-рефлексивний, що забезпечує її системність, поетапність та ефективність. Визначено ключові компоненти здоров'язберігаючої компетентності: аксіологічний, мотиваційний, інформаційно-когнітивний, психофізіологічний, фізкультурно-оздоровчий, культурологічний та комунікативний. Особлива увага приділена індивідуалізації навчання, що передбачає врахування фізичних можливостей та особистісних характеристик студентів. Результати дослідження підтверджують, що запропонована програма сприяє комплексному розвитку професійних компетентностей майбутніх учителів фізичної культури, підвищенню їхньої мотивації до здорового способу життя та впровадженню інноваційних технологій у освітній процес. Впровадження цієї програми сприятиме підготовці конкурентоспроможних фахівців, які зможуть ефективно реалізовувати здоров'язбережувальні стратегії у педагогічній діяльності.

Ключові слова: професійна підготовка, програма, компетентність, майбутні вчителі фізичної культури.

[https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1\(1\).14](https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1(1).14)

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Актуальність дослідження зумовлена сучасними викликами, що постають перед системою вищої освіти у сфері фізичної культури та спорту. Формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх учителів фізичної культури є ключовим завданням їхньої фахової підготовки, оскільки від рівня їхньої обізнаності та професійної майстерності залежить якість фізичного виховання в закладах освіти та здоров'я учнів [2, 4, 8, 11 та ін.].

У сучасних умовах зростає потреба в педагогах, які володіють не лише

традиційними методами фізичного виховання, а й сучасними технологіями збереження здоров'я, превентивними стратегіями та методами формування мотивації до здорового способу життя [3, 9, 14, 22 та ін.]. Однак аналіз науково-методичних джерел і практики професійної підготовки свідчить про недостатню увагу до інтеграції здоров'язберігаючих технологій у навчальний процес майбутніх учителів фізичної культури [14, 23, 28]. Це зумовлює необхідність розробки та впровадження ефективної експериментальної програми, спрямованої на формування відповідних компетентностей.

Світові тенденції розвитку освіти акцентують увагу на комплексному підході до

підготовки фахівців у сфері фізичної культури, де значна роль відводиться здоров'язберігаючим технологіям [1, 18]. В Україні, з огляду на демографічні та соціально-економічні виклики, пов'язані з погіршенням стану здоров'я молоді, особливої актуальності набуває необхідність формування у майбутніх учителів здатності до впровадження інноваційних методів фізичного виховання з акцентом на здоров'язбереження.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Актуальність дослідження зумовлена сучасними викликами, що постають перед системою вищої освіти у сфері фізичної культури та спорту. Формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх учителів фізичної культури є ключовим завданням їхньої фахової підготовки, оскільки від рівня їхньої обізнаності та професійної майстерності залежить якість фізичного виховання в закладах освіти та здоров'я учнів [2, 4, 8, 11 та ін.].

У сучасних умовах зростає потреба в педагогах, які володіють не лише традиційними методами фізичного виховання, а й сучасними технологіями збереження здоров'я, превентивними стратегіями та методами формування мотивації до здорового способу життя [3, 9, 14, 22 та ін.]. Однак аналіз науково-методичних джерел і практики професійної підготовки свідчить про недостатню увагу до інтеграції здоров'язберігаючих технологій у навчальний процес майбутніх учителів фізичної культури [14, 23, 28]. Це зумовлює необхідність розробки та впровадження ефективної експериментальної програми, спрямованої на формування відповідних компетентностей.

Світові тенденції розвитку освіти акцентують увагу на комплексному підході до підготовки фахівців у сфері фізичної культури, де значна роль відводиться здоров'язберігаючим технологіям [1, 18]. В Україні, з огляду на демографічні та соціально-економічні виклики, пов'язані з погіршенням стану здоров'я молоді, особливої актуальності набуває необхідність формування у майбутніх учителів здатності до впровадження інноваційних методів

фізичного виховання з акцентом на здоров'язбереження.

3. ВИОКРЕМЛЕННЯ РАНІШЕ НЕДОСЛІДЖЕНИХ АСПЕКТІВ ЗА ТЕМОЮ

Аналіз наукової літератури засвідчує, що проблема формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх учителів фізичної культури розглядалася в різних аспектах: методичних підходів, освітніх технологій, оцінки рівня сформованості відповідних компетентностей. Однак залишаються недостатньо вивченими питання інтеграції сучасних інформаційних технологій у процес формування здоров'язберігаючої компетентності, вплив міждисциплінарного підходу на підготовку фахівців, а також розробка комплексної програми, що враховує як традиційні, так і інноваційні методи навчання.

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета дослідження – наукове обґрунтування програми формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі фахової підготовки, що базується на сучасних методологічних підходах, сприяє підвищенню ефективності професійної підготовки та формуванню стійкої мотивації до здорового способу життя у педагогічній діяльності.

Методи дослідження: теоретичний аналіз науково-методичної, практичної літератури, нормативних документів; педагогічні спостереження, педагогічний експеримент; соціологічні методи дослідження; методи математичного аналізу. У дослідженні взяли участь 38 студентів, які навчаються на бакалаврському рівні за спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура) Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх вчителів фізичної культури є важливим завданням, оскільки професійна діяльність педагогів безпосередньо пов'язана з впливом на

фізичний стан, спосіб життя та рівень активності підростаючого покоління. Запропонована програма спрямована на створення комплексного підходу до підготовки фахівців, що включає в себе інтеграцію теоретичних знань, практичних навичок та мотиваційних аспектів у процесі фахової підготовки (рис. 1).

Основна мета програми полягає у формуванні здоров'язберігаючої компетентності майбутніх вчителів фізичної культури шляхом інтеграції теоретичних знань, практичних навичок та мотиваційних аспектів у процесі фахової підготовки. Вона передбачає вирішення низки завдань, серед яких Підвищення рівня фізичної підготовленості студентів шляхом впровадження програм рухової активності, адаптованих до їх індивідуальних особливостей.

1. Формування психоемоційної стійкості та зниження рівня стресу за допомогою методик ментального фітнесу, йоги, пілатесу та інших психофізичних практик.

2. Розвиток навичок саморегуляції та підтримки емоційного балансу через систему дихальних вправ і релаксаційних методик.

3. Сприяння соціальній інтеграції та формуванню професійної комунікації через групові заняття, командну взаємодію та колективні форми рухової активності.

4. Забезпечення індивідуального підходу у формуванні здоров'язбережувальної компетентності, з урахуванням фізичних можливостей, рівня підготовленості та особистісних характеристик студентів.

5. Мотивація студентів до систематичних занять фізичною активністю шляхом створення позитивного середовища, використання інтерактивних методів навчання та залучення інноваційних технологій.

6. Оцінка ефективності програми через моніторинг змін у фізичному, психоемоційному та соціальному стані майбутніх учителів фізичної культури.

Програма базується на низці важливих принципів, серед яких науковість та системність, що забезпечують міцний теоретичний фундамент підготовки, інтегративність і міждисциплінарність, які сприяють поєднанню різних аспектів знань та навичок, практична спрямованість, що дозволяє використовувати набуті знання у

реальних умовах, індивідуалізація та диференціація навчання, що враховує особистісні особливості студентів, а також безперервність і послідовність, що забезпечують цілісність процесу підготовки.

Реалізація програми передбачає кілька етапів, кожен з яких має свою специфіку та тривалість. Підготовчий етап триває з вересня по жовтень і включає ознайомлення студентів з програмою, аналіз їхніх початкових знань та навичок. Основний етап, що триває з листопада по квітень, передбачає реалізацію навчальних дисциплін, проведення тренінгів, практичних занять та впровадження здоров'язбережувальних технологій у навчальний процес. Завершальний, контрольно-рефлексивний етап, який відбувається з травня по червень, спрямований на оцінку досягнутих результатів, аналіз ефективності програми та формулювання рекомендацій для подальшого вдосконалення навчального процесу.

Засобами реалізації програми є навчальні дисципліни, які містять відповідні теми, тренінг «Мотивація професійної діяльності», що допомагає сформувати стійку мотивацію до професійного розвитку, методичні семінари та практичні заняття, а також використання інноваційних технологій навчання, що дозволяє впроваджувати сучасні методи викладання.

Основними компонентами здоров'язберігаючої компетентності, які враховуються у програмі, є аксіологічний, що формує ціннісне ставлення до здоров'я, мотиваційний, спрямований на створення стійкої мотивації до здорового способу життя, інформаційно-когнітивний, що забезпечує набуття необхідних знань, психофізіологічний, який допомагає розвинути стресостійкість та саморегуляцію, фізкультурно-оздоровчий, що включає оволодіння руховою активністю, культурологічний, що передбачає впровадження здоров'язберігаючих традицій, та комунікативний, який сприяє розвитку навичок ефективної взаємодії.

Складові здоров'язберігаючої компетенції включають знання здорового способу життя, безпеку і травмопрофілактику, розвиток фізичних навичок, планування та організацію уроків, сприяння мотивації та позитивного ставлення до фізичної активності, здійснення

інклюзивної освіти, а також саморозвиток, що є важливою умовою професійного зростання.

Фактори, які впливають на формування здоров'язберігаючої компетентності, включають освітній заклад і програму, що визначають загальні вимоги до підготовки, викладачів та наставників, які здійснюють безпосередній вплив на студентів, практичний досвід, що дозволяє застосовувати знання на практиці, навчальне середовище, яке сприяє ефективному засвоєнню матеріалу, наукові дослідження і

інновації, що допомагають використовувати сучасні методики, а також суспільне ставлення до здорового способу життя, що є важливим мотивуючим фактором.

Програма спрямована на комплексний підхід до формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх вчителів фізичної культури, що забезпечить їхню професійну ефективність у майбутній педагогічній діяльності та сприятиме впровадженню сучасних підходів до фізичного виховання і здоров'язбереження в освітньому процесі.

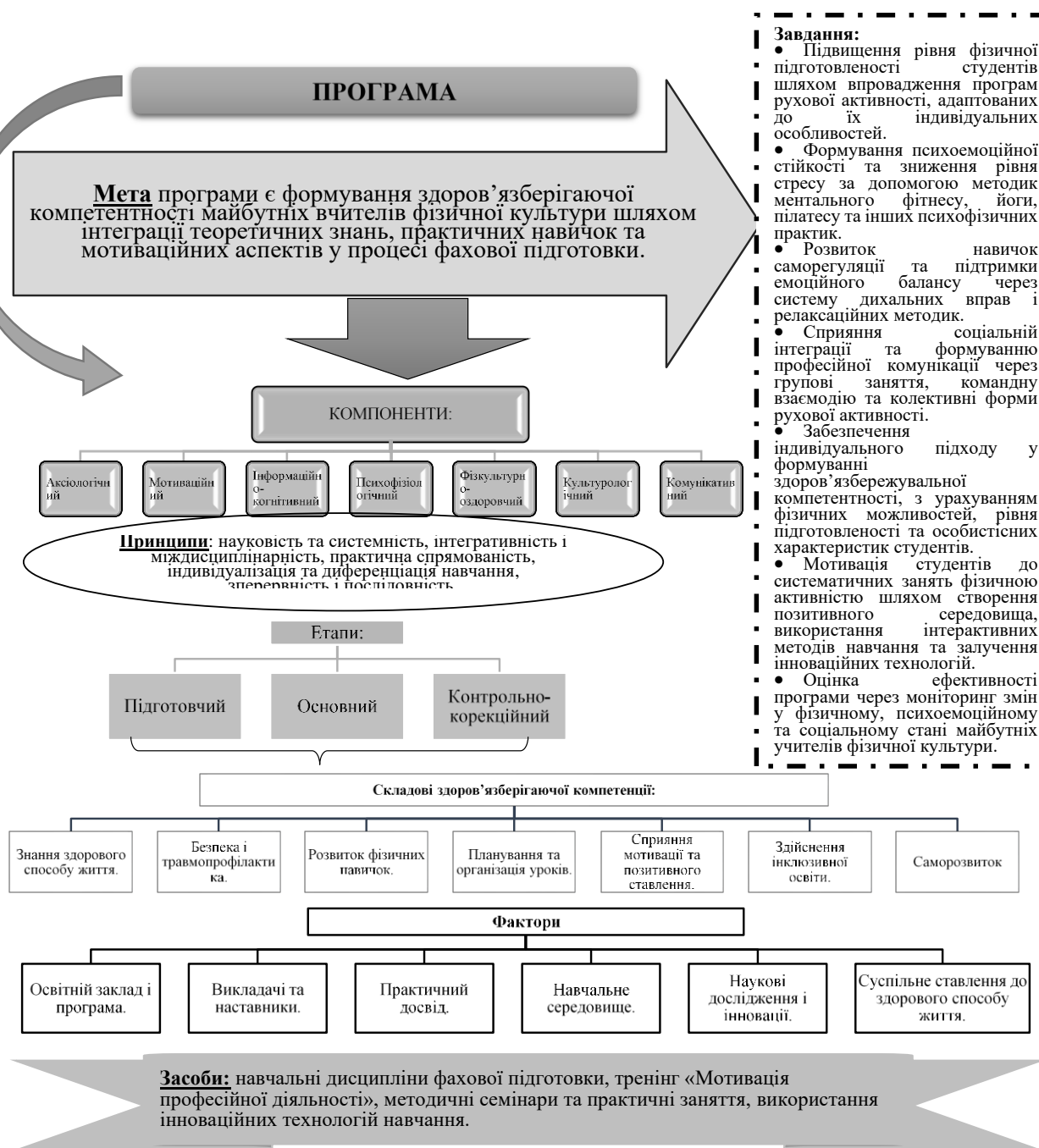

Рис. 1. Експериментальна програма формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у процесі фахової підготовки

6. ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

У ході дослідження обґрунтовано програму формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх учителів фізичної культури, яка інтегрує теоретичні знання, практичні навички та мотиваційні аспекти. Вона спрямована на підвищення фізичної підготовленості, розвиток психоемоційної стійкості, саморегуляції, соціальної інтеграції та мотивації до здорового способу життя. Програма реалізується в кілька етапів: підготовчий, основний та контрольньо-рефлексивний, що забезпечує її системність та ефективність. Вона ґрунтується на принципах науковості, інтегративності, практичної спрямованості, індивідуалізації та

безперервності навчання. Ключовими компонентами здоров'язберігаючої компетентності визначено аксіологічний, мотиваційний, інформаційно-когнітивний, психофізіологічний, фізкультурно-оздоровчий, культурологічний та комунікативний. Їх поєднання сприяє всебічній підготовці фахівців. Використання сучасних освітніх технологій, тренінгів та моніторингових методів дозволяє оцінити ефективність програми та адаптувати її до потреб студентів. Запропонований підхід сприятиме підготовці конкурентоспроможних учителів фізичної культури, здатних ефективно впроваджувати здоров'язбережувальні технології у професійній діяльності та формувати культуру здорового способу життя в освітньому середовищі.

Література

1. Антонова О. Є., Поліщук Н. М. Здоров'язберігаюча компетентність особистості як наукова проблема (аналіз поняття). *Вища освіта у медсестринстві: проблеми і перспективи: зб. статей всеукраїнської науково-практичної конференції* (2011): 27-31.
2. Бабюк С. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури до оздоровчої роботи. *Педагогічна освіта: теорія і практика* 1.25 (2018): 8-12.
3. Башавець Н. А. Здоров'язбережувальна компетентність майбутнього фахівця як основа його культури. *Наука і освіта* 1-2 (2013): 120-122.
4. Башавець Н. Проблема формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури, спорту та реабілітації (2019).
5. Белікова Н.О. Підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності: теорія та методика : [монографія]. К. : ТОВ "Козарі", 2012. 584 с.
6. Бібік Н. М., Ващенко Л. С., О. І. Локшина. Компетентнісний підхід у сучасній освіті. К.:«КІС». 2004. 112 с.
7. Білінський А. М. Творче освітньо-інформаційне середовище як чинник розвитку особистості вчителя. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка*. Сер. Педагогіка / гол. Ред. Г. Терещук; ред. Кол. : Л. Вознюк, В. Кравець, В. Мадзігон [та ін.]. Тернопіль, 2012. № 2. С. 15–21.
8. Бойченко Т. Здоров'я як категорія: понятійна специфікація у валеології, медицині і педагогії. *Вісник Інституту розвитку дитини*. Сер.: *Філософія, педагогіка, психологія* 35 (2014): 69-75.
9. Воронін Д. Є. "Здоров'язберігаюча компетентність студента в соціально-педагогічному аспекті." *Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту* 2 (2006): 25-28.
10. Гакман, А., Медвідь, А., Первухіна, С. Здоров'язбережувальна компетентність майбутнього вчителя фізичної культури: термінологічний наратив в умовах сучасності. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. Серія 15, (2024). (3(175), 51-56. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3\(175\).08](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3(175).08)
11. Гакман, А. В., Дудко, М. В., Кузнецов, В. А., Медвідь, А. М. Характеристика здоров'язберігаючої компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у структурі професійної підготовки. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. Серія 15, (2024). (8(181), 50-54. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.8\(181\).09](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.8(181).09)
12. Гринченко І. Б. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичного виховання: досвід європейських країн. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, 2014 (42), 39-50.
13. Гуменюк С. Актуальність використання засобів інноваційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів фізичної культури. *Physical education, sport and health culture in modern society* 2 (30) (2015): 5-9.
14. Єрмаков І. Навчання і компетентність: пошуки сенсу і змісту. *Завуч (Шкільний світ)*. – 2005. – №19. – С. 3–4
15. Іванова Л. І., Омельчук О. В. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури до роботи зі школярами, які за станом здоров'я належать до спеціальної медичної групи–нагальна потреба сучасності. *Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова]*. Серія 15: *Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* 3К (2017): 200-203.
16. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи (Бібліотека з освітньої політики) / [За заг. Ред. О. В. Овчарук]. К. : «К.І.С.», 2004. 112 с.: 86–90.

17. Кучерган Є. Підготовка майбутнього вчителя до професійної діяльності: здоров'язберігаючий аспект. (2015).
18. Лук'янченко М. І. Особливості організації здоров'язберігаючого освітнього середовища. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітніх школах. Запоріжжя* (2012): 118-125.
19. Настільна книга педагога. Упорядники: Андреева В. М., Гигораш В. В. Х. : Вид. Група «Основа», 2006. 352 с.
20. Професійна освіта: словник [навч. Посіб.] / Уклад. С. У. Гончаренко та ін./ За ред. Н. Г. Ничкало. К., 2000. 380 с.
21. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»
22. Проценко А. А., Гарбар Д. Професійна компетентність майбутніх вчителів фізичної культури: здоров'язберігаючий аспект. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*, (2024). (7(180), 143-147. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.7\(180\).29](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.7(180).29)
23. Проценко А.А., Гарбар Д.. Фахова підготовка майбутніх вчителів фізичної культури у закладах вищої освіти як актуальна проблема сучасної науки та освітньої практики. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2023: (9(169): 135-139. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.9\(169\).29](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.9(169).29)
24. Рибалко П. "Особливості професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до подальшої фахової діяльності." (2019).
25. Сафонов Д.А., Черненко С.А. Професійна підготовка фахівців з фізичного виховання і спорту за кордоном (Сполучені Штати Америки). *Педагогіка й сучасні аспекти фізичного виховання* (2020): 312.
26. Титаренко Л. М. Формування екологічної компетентності студентів біологічних спеціальностей університету: автореф. Дис. ... Канд. Пед. Наук. К., 2007. 20 с.
27. Успенська В. Розвиток професійної компетентності вчителів основ здоров'я в системі післядипломної освіти. Автореф. дис.... канд. пед. н. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. 2015. 24 с.
28. Шаповалова Т. Г. Здоров'язбережувальні технології–важливий складник професійної компетентності майбутнього фахівця. *Редакційна колегія* (2023): 216.

References

- Antonova O. Ye., Polishchuk N. M. Zdoroviazberihaiucha kompetentnist osobystosti yak naukova problema (analiz poniattia). *Vyshcha osvita u medsestrynstvi: problemy i perspektvyv: zb. statei vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (2011): 27-31.
- Babiuk S. Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do ozdorovchoi roboty. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka* 1.25 (2018): 8-12.
- Bashavets N. A. Zdoroviazberezhualna kompetentnist maibutnoho fakhivtsia yak osnova yoho kultury. *Nauka i osvita* 1-2 (2013): 120-122.
- Bashavets N. Problema formuvannia zdoroviazberezhualnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury, sportu ta reabilitatsii (2019).
- Bielikova N.O. Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi reabilitatsii do zdoroviazberezhualnoi diialnosti: teoriia ta metodyka : [monohrafiia]. K. : TOV "Kozari", 2012. 584 s.
- Bibik N. M., Vashchenko L. S., O. I. Lokshyna. Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti. K.:«KIS» .2004. 112 s.
- Bilynskiy A. M. Tvorche osvitno-informatsiine seredovyshche yak chynnyk rozvytku osobystosti vchytelia. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. Volodymyra Hnatiuka. Ser. Pedahohika / hol. Red. H. Tereshchuk; red. Kol. : L. Vozniuk, V. Kravets, V. Madzihon [ta in.]. Ternopil, 2012. № 2. S. 15–21.*
- Boichenko T. Zdorovia yak katehoriia: poniatiina spetsyfikatsiia u valeolohii, medytsyni i pedahohitsi. *Visnyk Instytutu rozvytku dytyny. Ser.: Filosofiia, pedahohika, psykhologhiia* 35 (2014): 69-75.
- Voronin D. Ye. "Zdoroviazberihaiucha kompetentnist studenta v sotsialno-pedahohichnomu aspekti." *Pedahohika, psykhologhiia ta med.-biol. probl. fiz. vykhovannia i sportu* 2 (2006): 25-28.
- Hakman, A., Medvid, A., Pervukhina, S. Zdoroviazberezhualna kompetentnist maibutnoho vchytelia fizychnoi kultury: terminolohichni naratyv v umovakh suchasnosti. *Naukovyi chasopys Ukrainkoho derzhavnogo universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriiia* 15, (2024). (3(175), 51-56. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3\(175\).08](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3(175).08)
- Hakman, A. V., Dudko, M. V., Kuznetsov, V. A., Medvid, A. M. Kharakterystyka zdoroviazberihaiuchoi kompetentnosti maibutnikh vchyteliv fizychnoi kultury u strukturi profesiinoi pidhotovky. *Naukovyi chasopys Ukrainkoho derzhavnogo universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriiia* 15, (2024). (8(181), 50-54. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.8\(181\).09](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.8(181).09)
- Hrynchenko I. B. Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoho vykhovannia: dosvid yevropeiskykh krain. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty*, 2014 (42), 39-50.
- Humeniuk S. Aktualnist vykorystannia zasobiv innovatsiinykh tekhnolohii u fakhovii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury. *Physical education, sport and health culture in modern society* 2 (30) (2015): 5-9.
- Iermakov I. Navchannia i kompetentnist: poshuky sensu i zmistu. *Zavuch (Shkilnyi svit)*. – 2005. – №19. – S. 3–4
- Ivanova L. I., Omelchuk O. V. Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do roboty zi shkoliaramy, yaki za stanom zdorovia nalezhat do spetsialnoi medychnoi hrupy–nahalna potreba suchasnosti. *Naukovyi chasopys [Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni MP Drahomanova]. Seriiia* 15: *Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)* 3K (2017): 200-203.

16. Kompetentnisnyi pidkhdid u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukraïnski perspektyvy (Biblioteka z osvითnoï polityky) / [Za zah. Red. O. V. Ovcharuk]. K. : «K.I.S.», 2004. 112 s.: 86–90.
17. Kucherhan Ye. Pidhotovka maibutnoho vchytelia do profesiinoï diïalnosti: zdoroviazberihaiuchyï aspekt. (2015).
18. Lukianchenko M. I. Osoblyvosti orhanizatsii zdoroviazberihaiuchoho osvითnoho seredovyshcha. Pedahohika formuvannia tvorchoï osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnikh shkolkakh. Zaporizhzhia (2012): 118-125.
19. Nastilna knyha pedahoha. Uporiadnyky: Andriieva V. M., Hyhorash V. V. X. : Vyd. Hrupa «Osnova», 2006. 352 s.
20. Profesiina osvita: slovnyk [navch. Posib.] / Uklad. S. U. Honcharenko ta in./ Za red. N. H. Nychkalo. K., 2000. 380 s.
21. Profesiinyi standart za profesiïamy «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvითy», «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvითy», «Vchytel z pochatkovoï osvითy (z dyplomom molodshoho spetsialista)»
22. Protsenko A. A., Harbar D. Profesiina kompetentnist maibutnikh vchyteliv fizychnoi kultury: zdoroviazberihaiuchyï aspekt. Naukovyi chasopys Ukraïnskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Serii 15, (2024). (7(180), 143-147. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.7\(180\).29](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.7(180).29)
23. Protsenko A.A., Harbar D.. Fakhova pidhotovka maibutnikh vchyteliv fizychnoi kultury u zakladakh vyshchoï osvითy yak aktualna problema suchasnoi nauky ta osvითnoi praktyky. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport). 2023: (9(169): 135-139. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.9\(169\).29](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.9(169).29)
24. Rybalko P. "Osoblyvosti profesiinoï pidhotovky maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do podalshoi fakhovoï diïalnosti." (2019).
25. Safonov D.A., Chernenko S.A. Profesiina pidhotovka fakhivtsiv z fizychnoho vykhovannia i sportu za kordonom (Spolucheni Shtaty Ameryky). Pedahohika y suchasni aspekty fizychnoho vykhovannia (2020): 312.
26. Tytarenko L. M. Formuvannia ekolohichnoi kompetentnosti studentiv biolohichnykh spetsialnostei universytetu: avtoref. Dys. ... Kand. Ped. Nauk. K., 2007. 20 s.
27. Uspenska V. Rozvytok profesiinoï kompetentnosti vchyteliv osnov zdorovia v systemi pislidyplomnoi osvითy. Avtoref. dys.... kand. ped. n. 13.00.04 – teoriïa i metodyka profesiinoï osvითy. 2015. 24 s.
28. Shapovalova T. H. Zdoroviazberezhualni tekhnolohii–vazhlyvyï skladnyk profesiinoï kompetentnosti maibutnoho fakhivtsia. Redaktsiina kolehiïa (2023): 216.

Abstract

HARBAR Dmytro

Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

JUSTIFICATION OF THE PROGRAM FOR THE FORMATION OF HEALTH-PRESERVING COMPETENCE OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING

The article presents the scientific justification for a program aimed at forming the health-preserving competence of future physical education teachers in the process of professional training. The relevance of the study is due to the growing need to prepare pedagogical professionals capable of effectively implementing health-preserving technologies in the educational process, fostering a culture of a healthy lifestyle among students, and promoting improvements in their physical activity levels. The aim of the study is to provide a scientific rationale for a program that forms the health-preserving competence of future physical education teachers based on modern methodological approaches, enhancing the effectiveness of professional training and fostering a stable motivation for a healthy lifestyle in pedagogical practice. The research methods used include theoretical analysis of scientific and methodological literature, practical sources, and regulatory documents; pedagogical observations and experiments; sociological research methods; and mathematical analysis. The study involved 38 undergraduate students specializing in 014.11 Secondary Education (Physical Education) at Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University. The proposed program is based on a comprehensive approach that integrates theoretical knowledge, practical skills, and motivational factors. It addresses several key objectives, including improving students' physical fitness, fostering psycho-emotional resilience, developing self-regulation skills, maintaining emotional balance, enhancing social integration, and professional communication. The program is implemented in three main stages: preparatory, main, and control-reflective, ensuring its systematic, step-by-step, and effective execution. Key components of health-preserving competence are identified: axiological, motivational, informational-cognitive, psychophysiological, physical-health-oriented, cultural, and communicative. Special attention is given to individualized learning, considering students' physical capabilities and personal characteristics. The research findings confirm that the proposed program contributes to the comprehensive development of professional competencies in future physical education teachers, increases their motivation for a healthy lifestyle, and facilitates the integration of innovative technologies into the educational process. The implementation of this program will aid in the preparation of competitive professionals capable of effectively applying health-preserving strategies in their pedagogical activities.

Keywords: professional training, program, competence, future physical education teachers.

Стаття надійшла до редакції 24.01.2025 р.